

УДК 338.439.4

ОСНОВНІ ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ПІДПРИЄМСТВ ДЕРЕВООБРОБНОЇ, ПАПЕРОВОЇ ТА ПОЛІГРАФІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

Гут Л.В.

Чернівецький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

У статті розглянуто основні фінансові результати підприємств деревообробної, паперової та поліграфічної промисловості Карпатського регіону. Проаналізовано динаміку формування основних фінансових результатів від операційної діяльності підприємств деревообробної, паперової та поліграфічної промисловості Карпатського регіону та України загалом. Здійснено аналіз динаміки витрат та рентабельності операційної діяльності підприємств. Обґрунтовано висновки щодо формування фінансових результатів у деревообробній, паперовій та поліграфічній промисловості Карпатського регіону.

Ключові слова: фінансовий результат, підприємство, деревообробній, паперовій та поліграфічній промисловість, Карпатський регіон, оподаткування, операційна діяльність, рентабельність.

Постановка проблеми. Формування фінансових результатів підприємств національної економіки залежить від формування та реалізації системи державного управління регіональним розвитком, наслідком якого є непрозорий механізм фінансового забезпечення розвитку регіонів, відсутність чітко визначеної державної політики у сфері регіонального розвитку, застарілий механізм взаємовідносин на рівні «держава – регіон» та регіонів між собою, недосконалість системи територіальної організації влади та зволіканням з проведенням реформування органів місцевого самоврядування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Економічні проблеми підприємств деревообробної, паперової та поліграфічної промисловості Карпатського регіону, підвищення ефективності їх розвитку досліджували такі вчені як А.М. Вічевич, З.В. Герасимчук, Є.В. Крикавський, В.П. Мікловда, О.А. Похильченко, В.П. Ткач.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В сучасних умовах в регіональній політиці гостро актуальним є здійснення

фінансової децентралізації, формування фінансової бази об'єднаних територіальних громад, що суттєво підвищує вимоги до формування й використання фінансового потенціалу кожного підприємства регіону.

Мета статті. Головною метою цієї статті є аналіз динаміки фінансових результатів деревообробної, паперової та поліграфічної промисловості Карпатського регіону.

Виклад основного матеріалу. Великих економічних труднощів, яких зазнає більшість підприємств України, є наслідком об'єктивних і суб'єктивних чинників пов'язаних з розбудовою незалежної держави. Усі країни, які раніше входили до складу СРСР, пройшли через економічні труднощі. Не заглиблюючись в сутність причин кризових явищ, можна стверджувати, що відсутність кваліфікованого, всебічного і своєчасного аналізу є одним із тих чинників, які зумовлюють руйнівні процеси в економіці. При ринковій економіці підприємство здійснює свою виробничо-торговельну діяльність самостійно, але конкуренція змушує підприємця враховувати інтереси

і запити споживачів, і виробляти та реалізовувати продукцію, яку потрібно покупцям. Підприємство, що прогало в цій боротьбі стає банкрутом, а відтак не може оплатити вартість товару (робіт, послуг), розрахуватися з бюджетом, з працівниками, з засновниками і кредиторами. Підприємство мусить постійно стежити за ситуацією на ринку і забезпечити високу конкурентоспроможність своєї продукції.

Сьогодні підприємства отримали права самостійно обирати шляхи і методи досягнення своїх цілей, але поряд з тим, вони зобов'язані забезпечити себе необхідними грошовими коштами і матеріальними цінностями, достатніми для здійснення своєї діяльності. В цьому полягає один з найважливіших принципів діяльності підприємства – принцип самоокупності, який є першим етапом самофінансування, що означає такий спосіб діяльності підприємства, коли за рахунок отриманих коштів не тільки покриваються витрати, і забезпечується розширене відтворення, тобто отримання прибутку. Але в сучасних умовах є певна кількість підприємств, які одержуючи доходи, спрямовують їх лише на покриття витрат. В такій ситуації і мови нема про самофінансування на підприємстві.

Важлива роль в забезпеченні всебічної інтенсифікації виробництва і підвищення його ефективності належить прибутку. Прибуток є головною рушійною силою ринкової економіки, він забезпечує інтереси держави, власників і персоналу підприємства.

Прибуток – це джерело розвитку підприємства, науково-технічного удосконалення його матеріальної бази і продукції. Він представляє собою частину знову створеної вартості виробленої і реалізованої, готової до розподілу. У класичному розумінні, прибуток являє собою головним чином різницю між виручкою підприємства від реалізації (продажу) товарів, робіт, послуг і витратами на виробництво (обіг), тобто їх собівартістю.

Між тим законодавство України, яке регулює господарську діяльність суб'єктів підприємництва і порядок організації бухгалтерського обліку та звітності, з одного боку, і систему оподаткування прибутку підприємств, з іншого, під терміном «прибуток» визначає два різних економічних явища, а саме: прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємств і прибуток як об'єкт оподаткування. Об'єктами фінансово-економічного аналізу виступають вони обидва (хоч і в незіставному та різноаспектному розумінні).

У законодавстві України, яке регулює оподаткування прибутку підприємств, прибутком вважається сума валових доходів (доходів від усіх видів діяльності), скоригована певним чином для цілей оподаткування, зменшена на суму валових витрат підприємства і на вартість зносу (амортизації) основних засобів і нематеріальних активів. Склад валових доходів і валових витрат свідчить про те, що прибуток як об'єкт оподаткування являє собою досить умовну величину, яка характеризує співвідношення між доходами і витратами підприємства за певний, законодавче встановлений період оподаткування. Безпосередньо вона не залежить від собівартості продукції, від різниці між виручкою від реалізації продукції і витратами на виробництво (обіг) цієї продукції. Прибуток

як об'єкт оподаткування визначається за даними спеціального податкового обліку, який не збігається з бухгалтерським обліком прибутку.

Важливою особливістю показника прибутку як об'єкта оподаткування є те, що, з одного боку, кожне підприємство водночас і зацікавлене у його збільшенні, бо саме валові доходи підприємств є одним джерелом їх реальних прибутків, і об'єктивно, з огляду на необхідність досягнення мінімуму сплати податку до бюджету, прагне у кожний звітний період до його мінімізації. Саме ця особливість даного показника викликає інтерес до нього як об'єкта аналізу, а як якісний показник фінансово-господарської діяльності підприємств він не може конкурувати з показником прибутку в прийнятому, класичному розумінні цього слова. Останній є реальним показником того, наскільки ефективно працює підприємство, визначає реальні, дійсні можливості підприємства фінансувати науково-технічний та соціальний розвиток, більше того, тільки реальний прибуток є джерелом спроможності підприємства сплатити до бюджету податок на прибуток.

За економічною природою прибуток є перетвореною формою чистого доходу, отже, характеризує чистий дохід у тому вигляді, в якому той виступає на поверхні економічних явищ в умовах економічної відособленості виробника. Чистий дохід – це виражена в грошовій формі частина знову створеної вартості валового доходу, яка лишається після виключення із неї витрат на оплату праці і відрахування в централізовані фонди соціального страхування, пенсійний фонд, фонд зайнятості населення.

Щодо прибутковості, доходності підприємства, то слід відрізнити, перше, прибутковість усього підприємства як отримання доходу на весь авансовий капітал (процентне відношення прибутку до авансового капіталу), по-друге, отримання доходу на витрати виробництва (собівартість) для виготовлення цієї кількості продукції (процентне відношення прибутку собівартості).

В такому випадку прибуток виступає не тільки як надлишок над витратами, а й як приріст авансової вартості, тобто відображає процес створення нової вартості.

Об'єктом економічних інтересів держави є частина прибутку, виплачується у вигляді податків та обов'язкових платежів. Економічний інтерес підприємства як виробника знаходить своє узагальнення в обсязі прибутку, який залишається в розпорядженні підприємства і використовується для вирішення виробничих та соціальних завдань його розвитку. Економічний інтерес робітників підприємства пов'язаний передусім з розміром прибутку, який спрямовується на матеріальне заохочення, соціальні виплати та соціальний розвиток. Власника підприємства цікавить в першу чергу розмір фонду виплати дивідендів, а отже – та частина прибутку, котра пов'язана з виробничим розвитком, а відповідно приростом капіталу підприємства. У зв'язку з тим, що прибуток є єдиним джерелом реалізації економічних інтересів всіх перерахованих сторін, жодна з них не може мати пріоритетів в задоволенні, оскільки це призведе до ущемлення інтересів інших сторін. Наприклад, надмірні податки з прибутку підприємства знижують

економічну зацікавленість підприємства в його збільшенні, що призводить до зменшення надходжень в бюджет.

Прибуток є якісним показником, так як в його розмірі відображається зміна обсягу виробництва, доходів підприємства, рівня використання ресурсів, величини витрат обертання. Таким чи-

ном, прибуток синтезує в собі всі сторони діяльності підприємства, характеризує ефективність його господарської діяльності в цілому.

Зміцнення фінансової бази та досягнення фінансової безпеки підприємств Чернівецької області підвищує значимість формування регіональної політики, спрямованої на досягнення

Таблиця 1

Динаміка формування фінансових результатів діяльності підприємств по виготовленню виробів з деревини, виробництву паперу та поліграфічної промисловості у Чернівецької області та сусідніх областях за 2010-2015 роки

Показники	Роки					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Закарпатська область						
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн.	6207,4	23662,6	11275,5	-20412,4	-22941,4	396912
Витрати операційної діяльності, тис. грн.	588577,6	848586,6	638648,4	707684,4	992262,9	1209143,1
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн.	-12,0	11655,9	-6710,6	-32152,2	-47682,5	173485
Рівень рентабельності операційної діяльності, %	1,0	2,7	1,8	-2,9	-2,3	8,3
Івано-Франківська область						
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн.	41338,5	64311,1	55485,9	51049,0	90299,1	301377,8
Витрати операційної діяльності, тис. грн.	1356138,0	1076253,6	1666669,4	1580351,7	1589976,7	2594042,1
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн.	-11655,9	42215,2	22041,2	14763,2	27972,3	198281,3
Рівень рентабельності операційної діяльності, %	3,0	6,0	3,3	3,2	5,7	11,6
Львівська область						
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн.	-201556,4	200710,4	147857,2	263900,9	370582,3	831887,1
Витрати операційної діяльності, тис. грн.	2295268,9	5335737,3	4099366,7	4128631,3	4944761,7	7209199,9
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн.	-189862,7	86700,8	81619,3	203806,7	-854089,9	-416990,1
Рівень рентабельності операційної діяльності, %	-3,3	3,8	3,9	6,4	7,5	11,5
Чернівецька область						
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн.	3602,3	-391,5	601,6	-2868,7	10159,9	16416,8
Витрати операційної діяльності, тис. грн.	146006,6	164300,5	140736,5	145940,7	177058,7	239365,2
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, млн. грн.	-5639,6	-1765,1	-120,7	-3350,6	10151,6	11645,9
Рівень рентабельності операційної діяльності, %	2,5	0,2	0,4	-2,0	5,7	6,9

Джерело: розроблено автором за даними [1; 2; 3; 4; 5]

Таблиця 2

Фінансові результати діяльності підприємств по виготовленню виробів з деревини, паперу та поліграфічної діяльності у Чернівецькій області та України за 2010-2014 роки

	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік	Відхилення (+,-)
<i>Фінансовий результат від операційної діяльності (млн. грн.)</i>							
Чернівецька область	3,6	-3,9	0,6	-2,9	10,2	16,4	12,8
Україна	-45,5	409,8	1849,6	1863,5	1213,2	4190,4	4235,92
<i>Витрати операційної діяльності (млн. грн.)</i>							
Чернівецька область	146,0	164,3	140,7	145,9	177,0	239,4	93,4
Україна	9470,0	13119,9	36286,9	37499,2	46812,4	63361,9	53891,9
<i>Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування (млн. грн.)</i>							
Чернівецька область	-5,6	-1,7	-0,1	-3,3	10,1	11,6	17,6
Україна	128,8	83,6	689,8	88,1	-4054,4	-1,1	129,9
<i>Рівень рентабельності операційної діяльності підприємств галузі, %</i>							
Чернівецька область	2,5	-0,2	0,4	-2,0	5,7	6,9	4,4
Україна	-0,5	3,1	5,1	5,0	2,6	6,6	7,1

Джерело: розроблено автором за даними [1; 2; 3; 4; 5]

позитивних фінансових результатів підприємств області, у тому числі і у деревообробній, паперовій та поліграфічній промисловості. Фінансові результати діяльності та рівень рентабельності підприємств по виготовленню виробів з деревини, виробництву паперу та поліграфічної промисловості у Чернівецькій області та сусідніх областях за 2010-2015 рр. представлені в таблиці 1.

Наведені дані табл. 1 дозволяють встановити, що у 2015 р. підприємства по виготовленню виробів з деревини, виробництву паперу та поліграфічної промисловості Чернівецької області працювали прибутково, для всіх фінансових показників характерне зростання. Діяльність підприємств досліджуваного виду економічної діяльності показало, що збитки від звичайної діяльності до оподаткування отримали лише підприємства по виготовленню виробів з деревини, виробництву паперу та поліграфічної промисловості Львівської області.

Проаналізуємо фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування, так як саме ці показники характеризують загальний обсяг одержаного прибутку або збитку підприємств по виготовленню виробів з деревини, виробництву паперу та поліграфічної промисловості Чернівецької області і порівнюємо їх з даними галузі по Україні (таблиця 2).

Протягом 2010-2015 рр. підприємства по виготовленню виробів з деревини, виробництву паперу та поліграфічної промисловості Чернівецької області отримали збиток від операційної діяльності та звичайної діяльності до оподаткування у 2011р. та 2013 р. У 2014 р. відбувся перехід з збиткової зони у прибуткову. За досліджуванний період фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування підприємства по виготовленню виробів з деревини, виробництву паперу та поліграфічної промисловості зріс на 17,6 млн. грн.

Динаміка формування фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування підприємств деревообробної, паперової та поліграфічної промисловості України розвивалась стрибкоподібно. Так, починаючи з 2010 до 2011 року сума фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування підприємств України, що виробляють вироби з деревини, паперу та поліграфічної діяльності знизилась на

3649,9 млн. грн. Далі, у 2012 році спостерігається зростання на 23167,0 млн. грн. у 2014-2015 рр. підприємства деревообробної, паперової та поліграфічної промисловості України погіршили свою діяльність на стільки, що опинилась в збитковій ситуації, обсяг збитку у 2014 році сягнув 4054,4 млн. грн., а у 2015 р. – 1.1 млн. грн.

Динаміка рентабельності операційної діяльності підприємств по виготовленню виробів з деревини, паперу та поліграфічної діяльності Карпатського регіону за 2010-2014 роки наведена у таблиці 3.

За даними табл. 3 видно, що підприємства деревообробної, паперової та поліграфічної промисловості Чернівецької області нерівномірно формували фінансові результати, тому і для показника рентабельності характерні певні зміни. Так, з 2010 р. показник рентабельності операційної діяльності знизився з 1,8% до -0,9% у 2011 р. Період 2013-2014 рр. для Буковини характеризується переходом з збиткової зони у прибуткову, що відобразилося на зростанні рентабельності до 5,7% у 2014 р. Найвищий рівень рентабельності підприємств галузі у Чернівецькій області характерний для 2015 р. – 6,9%. Позитивною динамікою протягом досліджуваного періоду характеризується рівень рентабельності операційної діяльності підприємств деревообробної, паперової та поліграфічної промисловості Івано-Франківської області, який склав у 2015 р. 11,6%, що вище середнього рівня рентабельності по галузі на 0,9%, по Львівській області він склав 11,5%, що вище середньогалузевого рівня рентабельності на 0,8%.

Рентабельність операційної діяльності підприємств по виготовленню виробів з деревини, паперу та поліграфічної діяльності в цілому по Чернівецькій області і сусідніх областях характеризується позитивною тенденцією: від - 5,1% у 2010 р. до 10,5% у 2015 р. Рентабельність підприємств деревообробної, паперової та поліграфічної промисловості України протягом 2012-2014 рр. поступово знижувалась (з 5,1% у 2012 році до 2,6% у 2014 році і спостерігається різке зростання у 2015 р. до 10,7%. На відміну від підприємств деревообробної, паперової та поліграфічної промисловості в цілому за видами промислової діяльності України відмічається поступове його зниження з 4,7% у 2011 р. до 1,6%

Таблиця 3

Рівень рентабельності операційної діяльності підприємств по виготовленню виробів з деревини, паперу та поліграфічної промисловості у Чернівецькій області, сусідніх областях та України за 2010-2015 роки (%)

Області	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік	Відхилення 2015 р. (+;-) від 2010 р.
Закарпатська область	2,5	3,2	1,8	-2,9	-2,3	3,0	0,5
Івано-Франківська область	3,0	6,0	3,3	3,2	5,7	11,6	8,4
Львівська область	-3,3	4,1	3,6	6,4	7,5	11,5	14,8
Чернівецька область	1,8	-0,9	0,4	-2,0	5,7	6,9	5,1
Всього по областях	-5,1	2,5	1,7	1,4	4,1	10,5	6,6
Разом рентабельність підприємств деревообробної, паперової та поліграфічної промисловості України	-0,5	3,1	5,1	5,0	2,6	10,7	11,2
Всього рентабельність за видами промислової діяльності України	3,6	4,7	3,4	3,0	1,6	5,0	1,4

*Джерело: розроблено автором за даними [1; 2; 3; 4; 5]

у 2014 р. У 2015 р. характерне зростання рівня рентабельності за видами промислової діяльності до 5,0%.

Таким чином, проведене нами дослідження фінансових результатів підприємств по виготовленню виробів з деревини, паперу та поліграфічної діяльності в цілому по Чернівецькій області і сусідніх областях дозволяє визначити загальну тенденцію досягнення ефективності операційної діяльності, але в динаміці спостерігається нерівномірне зростання фінансових результатів, що відповідно впливає на формування показників рентабельності як в цілому по підприємствах

деревообробної, паперової та поліграфічної промисловості, так і окремо за областями.

Висновки та пропозиції. Таким чином, загальна негативна тенденція – погіршення ефективності операційної діяльності, а відповідно й зниження показників рентабельності як в цілому по Карпатському регіону, так і окремо за областями (крім Івано-Франківської області) свідчить про негативну тенденцію, що склалась в харчовій промисловості регіону. Підприємствам терміново необхідно збільшувати обсяги реалізації своєї продукції й знижувати як операційні, так і інші витрати

Список літератури:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Головне управління статистики у Чернівецькій області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cv.ukrstat.gov.ua/>.
3. Головне управління статистики в Івано-Франківській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifstat.gov.ua/>.
4. Головне управління статистики у Львівській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/>.
5. Головне управління статистики у Закарпатській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uz.ukrstat.gov.ua/>.

Гут Л.В.

Черновицкий торгово-экономический институт
Киевского национального торгово-экономического университета

ФОРМИРОВАНИЕ ОСНОВНЫХ ФИНАНСОВЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ ПРЕДПРИЯТИЙ ДЕРЕВООБРАБАТЫВАЮЩЕЙ, БУМАЖНОЙ И ПОЛИГРАФИЧЕСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ КАРПАТСКОГО РЕГИОНА

Аннотация

В статье рассмотрены основные финансовые результаты предприятий деревообрабной, бумажной и полиграфической промышленности Карпатского региона. Проанализирована динамика формирования основных финансовых результатов операционной деятельности предприятий деревообрабной, бумажной и полиграфической промышленности Карпатского региона и Украины в целом. Проведен анализ динамики расходов и рентабельности операционной деятельности предприятий. Обоснованы выводы относительно формирования финансовых результатов предприятий деревообрабной, бумажной и полиграфической промышленности Карпатского региона.

Ключевые слова: финансовый результат, предприятие, деревообрабной, бумажной и полиграфической промышленности пищевая промышленность, Карпатский регион, налогообложение, операционная деятельность, рентабельность.

Gut L.W.

Chernivtsi Trade and Economic Institute
Kyiv National University of Trade and Economics

KEY FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES OF WOOD, PAPER, AND PRINTING INDUSTRY OF CARPATHIAN REGION

Summary

In the article are considered the main financial results of the food industry in the Carpathian region. There is analyzed dynamics of forming financial results from operations of the food industry in the Carpathian region and Ukraine in general. There are analyzed expense level and profitability of operations activity. Conclusions about state of the food industry in the Carpathian area is done.

Keywords: financial performance, business, food, Carpathian region, tax, operational activity, profitability.